«Доступ до інформації про діяльність органів влади»

Методичні матеріали

Дитяча екологічна громадська організація «Флора»
м. Кіровоград

2007 рік

«Доступ до інформації про діяльність органів влади». Методичні матеріали. Дитяча екологічна громадська організація «ФЛОРА».

Ця публікація здійсненна в рамках реалізації проекту «Прозора влада – демократичне суспільство», за фінансової підтримки Міжнародного Фонду «Відродження».

В даній публікації використані матеріали посібника «Свобода інформації. Теорія та практика», виданого Харківською правозахисною групою, 2005 рік

«Інформація – це повітря демократії. Лише обізнане суспільство може здійснити контроль за діяльністю влади, що б примусити її служити громадським інтересам. І навпаки, погана влада потребує таємності, щоб поховати власну неефективність, марнотратство і корупцію. Тому відкритість влади, оприлюднення інформації про те, що саме і як вона засекречує, є завжди актуальним політичним питанням, лакмусовим папірцем, свідчить про її реальні наміри і плани.»

«Права людини в Україні – 2004р.
Доповідь правозахістних організації»

ВСТУП

Протягом 2005 - 2006 років громадські організації України проводили вивчення рівня доступу до інформації про діяльність органів влади. Мета проведеного дослідження було не тільки констатація загальної ситуації з доступом до інформації в державі, але й дослідження даного питання в динаміці, встановити, чи намітилась за останні роки тенденція в бік більшої інформаційної відкритості органів державної влади та місцевого самоуправління, як це проголошено в чисельних державних програмах, доктринах та зобов'язаннях перед міжнародної спільнотою, а також виявити основні причини та фактори порушення права на доступ до інформації.

На думку провідних правозахістників України, не зважаючи на те, що ст. 40 Конституція гарантує право

«направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обгрунтовану відповідь у встановлений законом строк», сьогодні в Україні право на доступ до інформації лише заделароване.

РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ВЛАДИ

На жаль, ситуація в Кіровоградській області з забезпеченням прав фізичних та юридичних осіб на доступ до інформації, що знаходяться у розпорядженні державних органів ні чим не від різняться від загальнодержавної.

Проводячи моніторинг дотримання прав дитини в регіоні ми зіткнулись з проблемою доступу до інформації про діяльність органів влади на рівні районів та районних центрів. Аналізувалась можливість активного та пасивного доступу до інформації про діяльність органів влади рівнів районів області. Хоча й в обов'язок державних структур входить інформувати громаду про свою діяльність, публікувати документи, які вони продукують, але й районі структури штучно обмежують доступ до інформації. Наприклад, публікують регуляторні акти та інші документи тільки на сайтах райдержадміністрації. А сайти 6 районів області не обновлялись з моменту створення (2003-2004 роки). Не існує в районах й традиції звітувати перед громадою, хоча б в якійсь спосіб за виконання прийнятих програм, рівень їх фінансування та інше. Органи влади на свій власний розсуд, в супереч вимогам ЗУ « Про інформацію», обмежує доступ громадськості до інформації про власну діяльність.

Застосовуючи для вимірювання рівня доступу до інформації 10 – бальну шкалу, було визначено, що найбільш «закритими» є Світловодський район, він отримав всього

2 бали. Майже 70 відсотків районів області отримали меньше 5 балів за шкалою вимірювання.

В даному випадку ми говоримо про доступ до інформації громадською організацією. Про те, що дитина може скористатися ст. 13 Конвенції ООН «Про права дитини» та необхідну її інформацію від органів влади, на сучасному етапі розвитку відносин «органи влади – громада», взагалі не йдеться.

Тому й виникла потреба в досконалому вивчені питання доступу до інформації на рівні районних державних адміністрації, органів місцевого самоврядування райцентрів, та їх структурних підрозділів. Задля більш детально вивчення можливості отримання інформації «пересічному громадянину» потрібно запропонувати відповісти державним структурам на запитання повнолітньої та неповнолітньої особи, журналістам та представникам громадської організації.

ДОСТУП ДО ОФІЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Доступ до інформації може бути активним та пасивним.

Пасивний доступ до інформації – це отримання інформації через створення органами державної влади та місцевого самоврядування каналів комунікації (наприклад, оприлюднення інформації через засоби масової інформації).

Активний доступ до інформації – надсилання інформаційних запитів щодо отримання відомостей або про доступ до матеріалів.

Слід розрізняти поняття «інформаційний запит» та «звернення громадян».

Згідно ст. 3 ЗУ «Про звернення громадян», під зверненнями громадян слід розуміти викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги.

Пропозиція (зауваження) — звернення громадян, де висловлюються порада, рекомендація щодо діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, посадових осіб, а також висловлюються думки щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, вдосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-культурної та інших сфер діяльності держави і суспільства.

Заява (клопотання) — звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених

Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності.

Клопотання — письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо.

Скарга — звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб.

Згідно ст. 32, ЗУ «Про інформацію» під інформаційним запитом (надалі — запитом) щодо доступу до офіційних документів звернення з вимогою про надання можливості ознайомлення з офіційними документами. Запит може бути індивідуальним або колективним. Він подається у письмовій формі.

Громадянин має право звернутися до державних органів і вимагати надання будь-якого офіційного документа, незалежно від того, стосується цей документ його особисто чи ні, крім випадків обмеження доступу, передбачених цим Законом.

Під запитом щодо надання письмової або усної інформації у цьому Законі розуміється звернення з вимогою надати письмову або усну інформацію про діяльність органів законодавчої, виконавчої та судової влади України, їх посадових осіб з окремих питань.

Громадяни України, державні органи, організації і об'єднання громадян (надалі — запитувачі) подають запит відповідному органу законодавчої, виконавчої та судової влади, його посадовим особам. У запиті повинно бути зазначено прізвище, ім'я та по батькові запитувача, документ, письмова або усна інформація, що його цікавить, та адреса, за якою він бажає одержати відповідь.

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади України, їх посадові особи зобов'язані надавати інформацію, що стосується їх діяльності, письмово, усно, по телефону чи використовуючи публічні виступи своїх посадових осіб.

ЧИЄЮ Є ІНФОРМАЦІЯ В БУДЬ - ЯКОМУ ВИПАДКУ?

Ідея, що уряди відмовляють в інформації, тому що це для вигоди громадськості – частина застарілих (і дуже недемократичних) уявлень про стосунки між урядом і людьми. Згадаймо приклад Уолтера Баґегота, який оплакував ідею про те, що правління може підриватися «вульгарними запитами» тих, ким правлять.

Тим не менше, основний аргумент на користь свободи інформації полягає в тому, що інформація належить не уряду, а народу як цілому.

Наведемо простий приклад: якщо я надам уряду основну

інформацію про себе, на кшталт мого імені, адреси і дати народження, ця інформація не стала власністю уряду.

Загальний обсяг інформації, яку зберігає уряд, – це тільки збірка фактів про жителів і про країну. Можуть існувати певні практичні причини, чому ця інформація може не завжди бути доступною – ми повернемося до таких ситуацій трохи пізніше – однак, у принципі, ця інформація належить народу, а не уряду.

ВИГОДИ ВІД СВОБОДИ ІНФОРМАЦІЇ

Владні інституції в суспільстві, коли вони доводять користь від приховування інформації від громадськості, звичайно кажуть, що це «задля нашого власного добра». Вони кажуть, що, якби кожний знав ті речі, які вони знають:

- Ми не змогли б це зрозуміти.
- Це спричинило б конфлікт
- Це спричинило б небезпечну ситуацію.
- Це підірвало б роботу уряду.

Насправді, можна звичайно показати, що такі аргументи є помилковими.

Яким чином право на свободу інформації робить життя кращим?

- **Це допоможе нам жити в менш корумпованому суспільстві**

Корупція процвітає на таємності. Особи і інституції

стають корумпованими, коли відсутній будь-який суспільний контроль щодо того, що вони чинять. Чим більше вони працюють під пильним наглядом суспільства, тим менш корумпованими (і більш ефективними) вони, імовірно, стануть.

· **Це допоможе нам жити в суспільстві, вільному від голоду**

Може здаватися дивним включення цього пункту до цього переліку. Тим не менше, нобелівський лауреат, економіст Амартья Сен (Amartya Sen) доводив, що голод не трапляється у країнах з вільною пресою. Його аргумент полягає в тому, що голод спричиняється бездіяльністю уряду. Уряд не сміє бути бездіяльним з такої важливої проблеми, коли він підлягає постійному контролю з боку засобів масової інформації.

· **Це допоможе нам жити у здоровішому суспільстві**

Це також може здаватися дивною вигодою від свободи інформації. Все ж таки, розгляньте, наприклад, найбільшу кризу здоров'я суспільства в наш час – пандемію ВІЛ/СНІД. Протягом перших років ВІЛ-інфекція змогла поширитися так швидко через брак публічно доступної інформації про вірус і про те, як його уникнути. Країни, що мали ефективні суспільні інформаційні програми – наприклад, Уганда, яка була однією з найбільш інфікованих країн у світі – змогла призупинити поширення ВІЛ-інфекції. Зовсім нещодавно відмова китайського уряду бути відкритим щодо серйозності спалаху атипової пневмонії (SARS) зробила

внесок у її поширення не тільки в межах країни, але і в інших країнах світу. Спізніле визнання цим урядом серйозності спалаху захворювання на SARS відразу ж полегшило для органів охорони здоров'я взяття його під контроль.

· **Це допоможе нам жити у суспільстві, в якому поважається довкілля**

Багато які з ухвалених рішень, що завдають шкоди навколишньому середовищу, приймаються за зачиненими дверима. Більшості із цих рішень можна було б уникати, якби всі заплановані рішення повинні були б супроводжуватися дослідженням впливу на довкілля – яке, у свою чергу, мало би оприлюднюватися.

· **Це допоможе нам бути упевненим, що наші основні права людини поважаються**

Порушення прав людини, подібно до корупції, процвітають у кліматі таємності. Деякі з найтяжчих порушень прав людини, на кшталт катування, є, майже за визначенням, чимось таким, що має місце за зачиненими дверима. Відкритий уряд – включаючи, наприклад, публікацію розслідувань за повідомленнями про порушення прав людини – набагато ймовірніше матиме своїм результатом дотримання прав людини.

· **Це допоможе упевнитись, що нашу приватність поважають**

Окрім свободи інформації немає жодного засобу для

того, щоб гарантувати, що уряд (та інші владні органи) не буде накопичувати величезний обсяг інформації про особу. Якщо особа завжди має право бачити те, яка інформація про неї зберігається, її право на приватність, найімовірніше, буде поважатися.

Окрім того, люди мають право переконатися, що інформація, яка зберігається про них, є точною. В іншому випадку, можуть бути ухвалені невірні і потенційно шкідливі рішення.

· **Це допоможе зробити нашу країну більш безпечною**

Це – можливо найбільш спірний пункт у цьому переліку. Аргумент на користь офіційної таємності полягає в тому, що це є необхідним для того, щоб забезпечити «національну безпеку». Тим не менше, значно кращий аргумент – сказати, що суспільний контроль за рішеннями, пов'язаними із обороною і розвідкою, імовірно, зробить суспільство безпечнішим. Наприклад, багато країн мають тривалий досвід непідконтрольних розвідувальних органів, які спрямовують свою діяльність більшою мірою проти внутрішніх політичних опонентів, аніж проти справжніх загроз національній безпеці. Свобода інформації може допомогти приборкати таку поведінку.

Таємність може призвести до корупції і неефективності в органах безпеки, що, у свою чергу, підриває безпеку.

· **Це допоможе зробити уряд більш ефективним**

Свобода інформації є ключовою для ефективної

демократії. Як виборці можуть зробити свідомий вибір, якщо вони позбавлені інформації про те, що уряд – їхній уряд – робив?

Політичні лідери, наймовірніше, діятимуть відповідно до побажань виборців, якщо вони знатимуть, що їхні дії можуть постійно контролюватися громадськістю.

· **Це призведе до покращення процесу ухвалення рішень**

Цей пункт про важливість свободи інформації для демократії є фундаментальним. Інформація, яку зберігає уряд, – це суспільна інформація. Уряд – лише хранитель цієї інформації на тимчасовій основі.

Інформація про уряд є обов'язковою, якщо суспільство має зробити свідомий вибір – на виборах, але також і в багатьох інших ситуаціях, де особа може здійснювати свої демократичні права як громадянин.

ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ, ЯКЕ РЕГУЛЮЄ ПРОЦЕС ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ

ВИТЯГ КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 1996, N 30, ст. 141)
(Із змінами, внесеними згідно із Законом
N 2222-IV (2222-15) від 08.12.2004, ВВР, 2005, N 2, ст.44)

Стаття 34. Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.

Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір.

Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Стаття 40. Усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обгрунтовану відповідь у встановлений законом строк.

Стаття 55. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

(Офіційне тлумачення частини другої статті 55 див. в Рішенні Конституційного Суду N 6-зп від 25.11.97; статті 55 див. в Рішенні Конституційного Суду N 9-зп від 25.12.97)

Стаття 56. Кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.

Стаття 59. Кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

(Офіційне тлумачення статті 59 див. в Рішенні Конституційного Суду N 13-рп/2000 від 16.11.00)

ВИТЯГ З КОНВЕНЦІЇ ООН «ПРО ПРАВА ДИТИНИ»

Стаття 13

1. Дитина має право вільно висловлювати свої думки; це право включає свободу шукати, одержувати і передавати інформацію та ідеї будь-якого роду незалежно від кордонів в усній, письмовій чи друкованій формі, у формі творів мистецтва чи за допомогою інших засобів на вибір дитини.

2. Здійснення цього права може зазнавати деяких обмежень, проте ними можуть бути лише ті обмеження, які передбачені законом і необхідні:

a) для поваги прав і репутації інших осіб; або

b) для охорони державної безпеки, громадського порядку (order public), або здоров’я, або моралі населення.

ЗАКОН УКРАЇНИ

«ПРО ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН»
N 394/96 - ВР від 02.10.96, ВВР, 1996, N 47, ст.257

Цей Закон регулює питання практичної реалізації громадянами України наданого їм Конституцією України права вносити в органи державної влади, об'єднання громадян відповідно до їх статуту пропозиції про поліпшення їх діяльності, викривати недоліки в роботі, оскаржувати дії посадових осіб, державних і громадських органів. Закон забезпечує громадянам України можливості для участі в управлінні державними і громадськими справами, для впливу на поліпшення роботи органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, для відстоювання своїх прав і законних інтересів та відновлення їх у разі порушення.

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Звернення громадян

Громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються

їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення.

Військовослужбовці, працівники органів внутрішніх справ і державної безпеки мають право подавати звернення, які не стосуються їх службової діяльності.

Особи, які не є громадянами України і законно знаходяться на її території, мають таке ж право на подання звернення, як і громадяни України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами.

Стаття 2. Законодавство про звернення громадян

Законодавство України про звернення громадян включає цей Закон та інші акти законодавства, що видаються відповідно до Конституції України та цього Закону.

Стаття 3. Основні терміни, що вживаються в цьому Законі

Під зверненнями громадян слід розуміти викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги.

Пропозиція (зауваження) — звернення громадян, де висловлюються порада, рекомендація щодо діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, посадових осіб, а також висловлюються думки щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, вдосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-

культурної та інших сфер діяльності держави і суспільства.

Заява (клопотання) — звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності. Клопотання — письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо. Скарга — звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб.

Стаття 4. Рішення, дії (бездіяльність), які можуть бути оскаржені

До рішень, дій (бездіяльності), які можуть бути оскаржені, належать такі у сфері управлінської діяльності, внаслідок яких:

порушено права і законні інтереси чи свободи громадянина (групи громадян);

створено перешкоди для здійснення громадянином його прав і законних інтересів чи свобод;

незаконно покладено на громадянина які-небудь обов'язки або його незаконно притягнуто до

відповідальності.

Стаття 5. Вимоги до звернення

Звернення адресуються органам державної влади і місцевого самоврядування, підприємствам, установам, організаціям незалежно від форм власності, об'єднанням громадян або посадовим особам, до повноважень яких належить вирішення порушених у зверненнях питань. У зверненні має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина, викладено суть порушеного питання, зауваження, пропозиції, заяви чи скарги, прохання чи вимоги.

Звернення може бути усним (викладеним громадянином і записаним посадовою особою на особистому прийомі) чи письмовим, надісланим поштою або переданим громадянином до відповідного органу, установи особисто чи через уповноважену ним особу, якщо ці повноваження оформлені відповідно до чинного законодавства.

Звернення може бути подано як окремою особою (індивідуальне), так і групою осіб (колективне).

Письмове звернення повинно бути підписано заявником (заявниками) із зазначенням дати.

Звернення, оформлене без дотримання цих вимог, повертається заявникові з відповідними роз'ясненнями не пізніш як через десять днів від дня його надходження, крім випадків, передбачених частиною першою статті 7 цього Закону.

Стаття 6. Мова звернень і рішень та відповідей на них

Громадяни мають право звертатися до органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, посадових осіб українською чи іншою мовою, прийнятною для сторін.

Рішення щодо звернень громадян та відповіді на них оформляються відповідно до вимог законодавства про мови. Такі рішення та відповіді можуть бути викладені в перекладі мовою спілкування заявника.

Стаття 7. Заборона відмови в прийнятті та розгляді звернення

Звернення, оформлені належним чином і подані у встановленому порядку, підлягають обов'язковому прийняттю та розгляду.

Забороняється відмова в прийнятті та розгляді звернення з посиланням на політичні погляди, партійну належність, стать, вік, віросповідання, національність громадянина, незнання мови звернення.

Якщо питання, порушені в одержаному органом державної влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, об'єднаннями громадян або посадовими особами зверненні, не входять до їх повноважень, воно в термін не більше п'яти днів пересилається ними за належністю відповідному органу чи посадовій особі, про

що повідомляється громадянину, який подав звернення. У разі якщо звернення не містить даних, необхідних для прийняття обгрунтованого рішення органом чи посадовою особою, воно в той же термін повертається громадянину з відповідними роз'ясненнями.

Забороняється направляти скарги громадян для розгляду тим органам або посадовим особам, дії чи рішення яких оскаржуються.

Стаття 8. Звернення, які не підлягають розгляду та вирішенню

Письмове звернення без зазначення місця проживання, не підписане автором (авторами), а також таке, з якого неможливо встановити авторство, визнається анонімним і розгляду не підлягає. Не розглядаються повторні звернення одним і тим же органом від одного і того ж громадянина з одного і того ж питання, якщо перше вирішено по суті, а також ті звернення, терміни розгляду яких передбачено статтею 17 цього Закону, та звернення осіб, визнаних судом недієздатними.

Рішення про припинення розгляду такого звернення приймає керівник органу, про що повідомляється особі, яка подала звернення.

Стаття 9. Заборона переслідування громадян за подання звернення і неприпустимість примушування їх до його подання

Забороняється переслідування громадян і членів їх сімей за подання звернення до органів державної влади, місцевого

самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, посадових осіб за критику у зверненні їх діяльності та рішень.

Ніхто не може бути примушений до подання власного чи підписання колективного звернення або участі в акціях на підтримку звернень інших осіб чи організацій.

Стаття 10. Заборона розголошення відомостей, що містяться у зверненнях

Не допускається розголошення одержаних із звернень відомостей про особисте життя громадян без їх згоди чи відомостей, що становлять державну або іншу таємницю, яка охороняється законом, та іншої інформації, якщо це ущемлює права і законні інтереси громадян. Не допускається з'ясування даних про особу громадянина, які не стосуються звернення. На прохання громадянина, висловлене в усній формі або зазначене в тексті звернення, не підлягає розголошенню його прізвище, місце проживання та роботи.

Ця заборона не поширюється на випадки повідомлення інформації, що міститься у зверненні, особам, які мають відношення до вирішення справи.

Стаття 11. Звернення до об'єднань громадян

Одержані об'єднаннями громадян звернення із зауваженнями і пропозиціями щодо їх діяльності розглядаються цими об'єднаннями та їх органами відповідно до статутів об'єднань, а заяви і скарги на ущемлення чи порушення ними прав громадян — згідно з

цим Законом.

Стаття 12. Сфера застосування цього Закону

Дія цього Закону не поширюється на порядок розгляду заяв і скарг громадян, встановлений кримінально-процесуальним, цивільно-процесуальним, трудовим законодавством і законодавством про захист економічної конкуренції.

(Стаття 12 із змінами, внесеними згідно із Законами N 653-XIV від 13.05.99, N 1294-IV від 20.11.2003)

Стаття 13. Діловодство щодо звернень громадян

Діловодство щодо звернень громадян ведеться в порядку, який встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Розділ II
ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН

Стаття 14. Розгляд пропозицій (зауважень) громадян

Органи державної влади і місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, об'єднання громадян, посадові особи зобов'язані розглянути пропозиції (зауваження) та повідомити громадянина про результати розгляду.

Пропозиції (зауваження) Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці, інвалідів Великої Вітчизняної війни розглядаються першими керівниками державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій особисто.

Стаття 15. Розгляд заяв (клопотань)

Органи державної влади, місцевого самоврядування та їх посадові особи, керівники та посадові особи підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, до повноважень яких належить розгляд заяв (клопотань), зобов'язані об'єктивно і вчасно розглядати їх, перевіряти викладені в них факти, приймати рішення відповідно до чинного законодавства і забезпечувати їх виконання, повідомляти громадян про наслідки розгляду заяв (клопотань).

Заяви (клопотання) Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці, інвалідів Великої Вітчизняної війни розглядаються першими керівниками державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій особисто.

Відповідь за результатами розгляду заяв (клопотань) в обов'язковому порядку дається тим органом, який отримав ці заяви і до компетенції якого входить вирішення порушених у заявах (клопотаннях) питань, за підписом керівника або особи, яка виконує його обов'язки.

Рішення про відмову в задоволенні вимог, викладених у заяві (клопотанні), доводиться до відома громадянина в письмовій формі з посиланням на Закон і викладенням мотивів відмови, а також із роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення.

Стаття 16. Розгляд скарг громадян

Скарга на дії чи рішення органу державної влади, органу

місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, об'єднання громадян, засобів масової інформації, посадової особи подається у порядку підлеглості вищому органу або посадовій особі, що не позбавляє громадянина права звернутися до суду відповідно до чинного законодавства, а в разі відсутності такого органу або незгоди громадянина з прийнятим за скаргою рішенням — безпосередньо до суду.

Скарги Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці, інвалідів Великої Вітчизняної війни розглядаються першими керівниками державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій особисто.

Скарги на рішення загальних зборів членів колективних сільськогосподарських підприємств, акціонерних товариств, юридичних осіб, створених на основі колективної власності, а також на рішення вищих державних органів вирішуються в судовому порядку. Громадянин може подати скаргу особисто або через уповноважену на це іншу особу. Скарга в інтересах неповнолітніх і недієздатних осіб подається їх законними представниками.

Скарга в інтересах громадянина за його уповноваженням, оформленим у встановленому законом порядку, може бути подана іншою особою, трудовим колективом або організацією, яка здійснює правозахисну діяльність.

До скарги додаються наявні у громадянина рішення або копії рішень, які приймалися за його зверненням раніше, а також інші документи, необхідні для розгляду скарги, які

після її розгляду повертаються громадянину.

Стаття 17. Термін подання скарги

Скарга на рішення, що оскаржувалось, може бути подана до органу або посадовій особі вищого рівня протягом одного року з моменту його прийняття, але не пізніше одного місяця з часу ознайомлення громадянина з прийнятим рішенням. Скарги, подані з порушенням зазначеного терміну, не розглядаються.

Пропущений з поважної причини термін може бути поновлений органом чи посадовою особою, що розглядає скаргу.

Рішення вищого державного органу, який розглядав скаргу, в разі незгоди з ним громадянина може бути оскаржено до суду в термін, передбачений законодавством України.

Стаття 18. Права громадянина при розгляді заяви чи скарги

Громадянин, який звернувся із заявою чи скаргою до органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, засобів масової інформації, посадових осіб, має право:

особисто викласти аргументи особі, що перевіряла заяву чи скаргу, та брати участь у перевірці поданої скарги чи заяви;

знайомитися з матеріалами перевірки;

подавати додаткові матеріали або наполягати на їх запиті органом, який розглядає заяву чи скаргу;

бути присутнім при розгляді заяви чи скарги;

користуватися послугами адвоката або представника трудового колективу, організації, яка здійснює правозахисну функцію, оформивши це уповноваження у встановленому законом порядку;

одержати письмову відповідь про результати розгляду заяви чи скарги;

висловлювати усно або письмово вимогу щодо дотримання таємниці розгляду заяви чи скарги;

вимагати відшкодування збитків, якщо вони стали результатом порушень встановленого порядку розгляду звернень.

Стаття 19. Обов'язки органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, засобів масової інформації, їх керівників та інших посадових осіб щодо розгляду заяв чи скарг

Органи державної влади і місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, об'єднання громадян, засоби масової інформації, їх керівники та інші посадові особи в межах своїх повноважень зобов'язані:

об'єктивно, всебічно і вчасно перевіряти заяви чи скарги;

у разі прийняття рішення про обмеження доступу громадянина до відповідної інформації при розгляді заяви чи скарги скласти про це мотивовану постанову; (Частину першу статті 19 доповнено абзацом згідно із Законом N

2384-IV від 20.01.2005)

на прохання громадянина запрошувати його на засідання відповідного органу, що розглядає його заяву чи скаргу;

скасовувати або змінювати оскаржувані рішення у випадках, передбачених законодавством України, якщо вони не відповідають закону або іншим нормативним актам, невідкладно вживати заходів до припинення неправомірних дій, виявляти, усувати причини та умови, які сприяли порушенням;

забезпечувати поновлення порушених прав, реальне виконання прийнятих у зв'язку з заявою чи скаргою рішень;

письмово повідомляти громадянина про результати перевірки заяви чи скарги і суть прийнятого рішення;

вживати заходів щодо відшкодування у встановленому законом порядку матеріальних збитків, якщо їх було завдано громадянину в результаті ущемлення його прав чи законних інтересів, вирішувати питання про відповідальність осіб, з вини яких було допущено порушення, а також на прохання громадянина не пізніш як у місячний термін довести прийняте рішення до відома органу місцевого самоврядування, трудового колективу чи об'єднання громадян за місцем проживання громадянина;

у разі визнання заяви чи скарги необгрунтованою роз'яснити порядок оскарження прийнятого за нею рішення;

не допускати безпідставної передачі розгляду заяв чи скарг іншим органам;

особисто організовувати та перевіряти стан розгляду заяв чи скарг громадян, вживати заходів до усунення причин, що їх породжують, систематично аналізувати та

інформувати населення про хід цієї роботи.

У разі необхідності та за наявності можливостей розгляд звернень громадян покладається на посадову особу чи підрозділ службового апарату, спеціально уповноважені здійснювати цю роботу, в межах бюджетних асигнувань. Це положення не скасовує вимоги абзацу дев'ятого частини першої цієї статті.

Стаття 20. Термін розгляду звернень громадян

Звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, — невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання. Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації або його заступник встановлюють необхідний термін для його розгляду, про що повідомляється особі, яка подала звернення. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів.

На обгрунтовану письмову вимогу громадянина термін розгляду може бути скорочено від встановленого цією статтею терміну.

Звернення громадян, які мають встановлені законодавством пільги, розглядаються у першочерговому порядку.

Стаття 21. Безоплатність розгляду звернення

Органи державної влади, місцевого самоврядування,

підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, об'єднання громадян, посадові особи розглядають звернення громадян, не стягуючи плати.

Стаття 22. Особистий прийом громадян

Керівники та інші посадові особи органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян зобов'язані проводити особистий прийом громадян.

Прийом проводиться регулярно у встановлені дні та години, у зручний для громадян час, за місцем їх роботи і проживання. Графіки прийому доводяться до відома громадян.

Порядок прийому громадян в органах державної влади, місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, об'єднаннях громадян визначається їх керівниками.

Усі звернення громадян на особистому прийомі реєструються.

Якщо вирішити порушені в усному зверненні питання безпосередньо на особистому прийомі неможливо, воно розглядається у тому ж порядку, що й письмове звернення. Про результати розгляду громадянину повідомляється письмово або усно, за бажанням громадянина.

Стаття 23. Організація прийому громадян вищими посадовими особами

Вищі посадові особи держави — Президент України,

Голова Верховної Ради України, Прем'єр-міністр України — здійснюють прийом у встановленому ними порядку.

Розділ III
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН

Стаття 24. Відповідальність посадових осіб за порушення законодавства про звернення громадян

Особи, винні у порушенні цього Закону, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність, передбачену законодавством України.

Стаття 25. Відшкодування збитків громадянину у зв'язку з порушенням вимог цього Закону при розгляді його скарги

У разі задоволення скарги орган або посадова особа, які прийняли неправомірне рішення щодо звернення громадянина, відшкодовують йому завдані матеріальні збитки, пов'язані з поданням і розглядом скарги, обгрунтовані витрати, понесені у зв'язку з виїздом для розгляду скарги на вимогу відповідного органу, і втрачений за цей час заробіток. Спори про стягнення витрат розглядаються в судовому порядку.

Громадянину на його вимогу і в порядку, встановленому чинним законодавством, можуть бути відшкодовані моральні збитки, завдані неправомірними діями або рішеннями органу чи посадової особи при розгляді скарги. Розмір відшкодування моральних (немайнових) збитків у грошовому виразі визначається судом.

Стаття 26. Відповідальність громадян за подання звернень протиправного характеру

Подання громадянином звернення, яке містить наклеп і образи, дискредитацію органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та їхніх посадових осіб, керівників та інших посадових осіб підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності, заклики до розпалювання національної, расової, релігійної ворожнечі та інших дій, тягне за собою відповідальність, передбачену чинним законодавством.

Стаття 27. Відшкодування витрат по перевірці звернень, які містять завідомо неправдиві відомості

Витрати, зроблені органом державної влади, місцевого самоврядування, підприємством, установою, організацією незалежно від форм власності, об'єднанням громадян, засобами масової інформації у зв'язку з перевіркою звернень, які містять завідомо неправдиві відомості, можуть бути стягнуті з громадянина за рішенням суду.

Стаття 28. Контроль за дотриманням законодавства про звернення громадян

Контроль за дотриманням законодавства про звернення громадян відповідно до своїх повноважень здійснюють Верховна Рада України, народні депутати України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Уповноважений з прав людини Верховної Ради України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські, районні, районні в

містах Києві та Севастополі державні адміністрації, сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі комітети, депутати місцевих рад, а також міністерства, інші центральні органи виконавчої влади щодо підпорядкованих їм підприємств, установ та організацій.

Стаття 29. Прокурорський нагляд за дотриманням законодавства про звернення громадян

Нагляд за дотриманням законодавства про звернення громадян здійснюється Генеральним прокурором України та підпорядкованими йому прокурорами. Відповідно до наданих їм чинним законодавством повноважень вони вживають заходів до поновлення порушених прав, захисту законних інтересів громадян, притягнення порушників до відповідальності.

Президент України Л.КУЧМА

м. Київ, 2 жовтня 1996 року
N 393/96-ВР

ЗАКОН УКРАЇНИ
«ПРО ІНФОРМАЦІЮ»
N 2658-XII (2658-12)
від 02.10.92, ВВР, 1992, N 48, ст.651)

(Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 1642-III (1642-14) від 06.04.2000, ВВР, 2000, N 27, ст.213
N 3047-III (3047-14) від 07.02.2002, ВВР, 2002, N 29, ст.194
N 676-IV (676-15) від 03.04.2003, ВВР, 2003, N 28, ст.214
N 1268-IV (1268-15) від 18.11.2003, ВВР, 2004, N 11, ст.141
N 1703-IV (1703-15) від 11.05.2004, ВВР, 2004, N 32, ст.394
N 2707-IV (2707-15) від 23.06.2005, ВВР, 2005, N 33, ст.429)
(У тексті Закону (2657-12) слово “конфіденціальна” в усіх відмінках замінено словом “конфіденційна” у відповідному відмінку згідно із Законом N 1703-IV (1703-15) від 11.05.2004)

Цей Закон закріплює право громадян України на інформацію, закладає правові основи інформаційної діяльності.

Грунтуючись на Декларації про державний суверенітет України та Акті проголошення її незалежності, Закон стверджує інформаційний суверенітет України і визначає правові форми міжнародного співробітництва в галузі інформації.

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення інформації

Під інформацією цей Закон розуміє документовані або

публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі.

Стаття 2. Мета і завдання Закону

Закон встановлює загальні правові основи одержання, використання, поширення та зберігання інформації, закріплює право особи на інформацію в усіх сферах суспільного і державного життя України, а також систему інформації, її джерела, визначає статус учасників інформаційних відносин, регулює доступ до інформації та забезпечує її охорону, захищає особу та суспільство від неправдивої інформації.

Стаття 3. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на інформаційні відносини, які виникають у всіх сферах життя і діяльності суспільства і держави при одержанні, використанні, поширенні та зберіганні інформації.

(Офіційне тлумачення до статті 3 див. в Рішенні Конституційного Суду України N 5-зп від 30.10.97)

Стаття 4. Законодавство про інформацію

Законодавство України про інформацію складають Конституція України, цей Закон, законодавчі акти про окремі галузі, види, форми і засоби інформації, міжнародні договори та угоди, ратифіковані Україною, та принципи і норми міжнародного права.

Стаття 5. Основні принципи інформаційних відносин

Основними принципами інформаційних відносин є:

гарантованість права на інформацію;

відкритість, доступність інформації та свобода її обміну;

об'єктивність, вірогідність інформації;

повнота і точність інформації;

законність одержання, використання, поширення та зберігання інформації.

Стаття 6. Державна інформаційна політика

Державна інформаційна політика — це сукупність основних напрямів і способів діяльності держави по одержанню, використанню, поширенню та зберіганню інформації.

Головними напрямами і способами державної інформаційної політики є:

забезпечення доступу громадян до інформації;

створення національних систем і мереж інформації;

зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності;

забезпечення ефективного використання інформації;

сприяння постійному оновленню, збагаченню та зберіганню національних інформаційних ресурсів;

створення загальної системи охорони інформації;

сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації і гарантування інформаційного суверенітету України;

сприяння задоволенню інформаційних потреб закордонних українців. *(Частину другу статті 6 доповнено абзацом згідно із Законом N 2707-IV від 23.06.2005)*

Державну інформаційну політику розробляють і здійснюють органи державної влади загальної компетенції, а також відповідні органи спеціальної компетенції.

Стаття 7. Суб'єкти інформаційних відносин

Суб'єктами інформаційних відносин є:

громадяни України;

юридичні особи;

держава.

Суб'єктами інформаційних відносин відповідно до цього Закону можуть бути також інші держави, їх громадяни та юридичні особи, міжнародні організації та особи без громадянства.

Стаття 8. Об'єкти інформаційних відносин

Об'єктами інформаційних відносин є документована або публічно оголошувана інформація про події та явища в галузі політики, економіки, культури, охорони здоров'я, а також у соціальній, екологічній, міжнародній та інших сферах. *(Стаття 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1642-III від 06.04.2000)*

Стаття 9. Право на інформацію

Всі громадяни України, юридичні особи і державні органи мають право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення

та зберігання відомостей, необхідних їм для реалізації ними своїх прав, свобод і законних інтересів, здійснення завдань і функцій.

Реалізація права на інформацію громадянами, юридичними особами і державою не повинна порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи і законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб.

Кожному громадянину забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім випадків, передбачених законами України.

Стаття 10. Гарантії права на інформацію

Право на інформацію забезпечується:

обов'язком органів державної влади, а також органів місцевого і регіонального самоврядування інформувати про свою діяльність та прийняті рішення;

створенням у державних органах спеціальних інформаційних служб або систем, що забезпечували б у встановленому порядку доступ до інформації;

вільним доступом суб'єктів інформаційних відносин до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів; обмеження цього доступу зумовлюються лише специфікою цінностей та особливими умовами їх схоронності, що визначаються законодавством; створенням механізму здійснення права на інформацію;

здійсненням державного контролю за додержанням законодавства про інформацію;

встановленням відповідальності за порушення

законодавства про інформацію.

Стаття 11. Мова інформації

Мова інформації визначається Законом “Про мови в Україні”, іншими законодавчими актами України в цій галузі, міжнародними договорами та угодами, ратифікованими Україною.

Розділ II
ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Стаття 12. Визначення інформаційної діяльності

Інформаційна діяльність — це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави.

З метою задоволення цих потреб органи державної влади та органи місцевого і регіонального самоврядування створюють інформаційні служби, системи, мережі, бази і банки даних.

Порядок їх створення, структура, права та обов’язки визначаються Кабінетом Міністрів України або іншими органами державної влади, а також органами місцевого і регіонального самоврядування.

Стаття 13. Основні напрями інформаційної діяльності

Основними напрямами інформаційної діяльності є: політичний, економічний, соціальний, духовний, екологічний, науково-технічний, міжнародний тощо.

Держава зобов’язана постійно дбати про своєчасне ство-

рення, належне функціонування і розвиток інформаційних систем, мереж, банків і баз даних у всіх напрямах інформаційної діяльності.

Держава гарантує свободу інформаційної діяльності в цих напрямах всім громадянам та юридичним особам в межах їх прав і свобод, функцій і повноважень.

Стаття 14. Основні види інформаційної діяльності

Основними видами інформаційної діяльності є одержання, використання, поширення та зберігання інформації.

Одержання інформації — це набуття, придбання, накопичення відповідно до чинного законодавства України документованої або публічно оголошуваної інформації громадянами, юридичними особами або державою.

Використання інформації — це задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави.

Поширення інформації — це розповсюдження, обнародування, реалізація у встановленому законом порядку документованої або публічно оголошуваної інформації.

Зберігання інформації — це забезпечення належного стану інформації та її матеріальних носіїв.

Одержання, використання, поширення та зберігання документованої або публічно оголошуваної інформації здійснюється у порядку, передбаченому цим Законом та іншими законодавчими актами в галузі інформації.

Стаття 15. Професійна освіта в галузі інформаційної діяльності

В Україні створюються умови для здобуття професійної освіти в галузі інформаційної діяльності через систему її навчальних закладів.

Порядок створення навчальних закладів інформаційного напряму (журналістики, статистики, бібліотечної та архівної справи, науково-інформаційної діяльності, інформатики, обчислювальної техніки тощо) та принципи їх діяльності визначаються Законом України “Про освіту” та іншими законодавчими актами.

Стаття 16. Організація наукових досліджень в галузі інформаційної діяльності

Для забезпечення успішного функціонування і розвитку національних систем інформації в Україні здійснюються пошукові фундаментальні та прикладні наукові дослідження в галузі інформаційної діяльності.

З цією метою створюються наукові установи, науково-виробничі підрозділи, об’єднання, асоціації, центри нових інформаційних технологій та інші формування, в тому числі за участю зарубіжних партнерів.

Фінансування пошукових і фундаментальних наукових досліджень, наукових програм, проектів державного значення у науково-дослідних установах і навчальних закладах здійснюється за рахунок бюджетних асигнувань, власних коштів та коштів замовників. Фінансування прикладних досліджень, розробок здійснюється, як правило, на договірній або контрактовій основі, а їх

результати можуть бути об'єктом товарних відносин.

Розділ III
ГАЛУЗІ, ВИДИ, ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ТА РЕЖИМ ДОСТУПУ ДО НЕЇ

Стаття 17. Галузі інформації

Галузі інформації — це сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про відносно самостійні сфери життя і діяльності суспільства та держави.

Основними галузями інформації є: політична, економічна, духовна, науково-технічна, соціальна, екологічна, міжнародна.

Стаття 18. Види інформації

Основними видами інформації є:

статистична інформація;

адміністративна інформація (дані); *(Статтю 18 доповнено абзацом третім згідно із Законом N 3047-III від 07.02.2002)*

масова інформація;

інформація про діяльність державних органів влади та органів місцевого і регіонального самоврядування;

правова інформація;

інформація про особу;

інформація довідково-енциклопедичного характеру;

соціологічна інформація.

Стаття 19. Статистична інформація

Статистична інформація — це офіційна документована

державна інформація, яка дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, що відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя. *(Частина перша статті 19 в редакції Закону N 3047-III від 07.02.2002)*

Державна статистична інформація підлягає систематичному відкритому публікуванню. Забезпечується відкритий доступ громадян, наукових установ, заінтересованих організацій до неопублікованих статистичних даних, які не підпадають під дію обмежень, установлених цим Законом, а також Законом України "Про державну статистику". *(Частина друга статті 19 в редакції Закону N 3047-III від 07.02.2002)*

Система статистичної інформації, її джерела і режим визначаються Законом України "Про державну статистику" та іншими правовими актами в цій галузі.

Стаття 19-1. Адміністративна інформація (дані)

Адміністративна інформація (дані) — це офіційні документовані дані, що дають кількісну характеристику явищ та процесів, що відбуваються в економічній, соціальній, культурній, інших сферах життя і збираються, використовуються, поширюються та зберігаються органами державної влади (за винятком органів державної статистики), органами місцевого самоврядування, юридичними особами відповідно до законодавства з метою виконання адміністративних обов'язків та завдань, що належать до їх компетенції.

Система адміністративної інформації (даних),

повноваження органів, які займаються діяльністю, пов'язаною із збиранням та використанням адміністративних даних, їх джерела та режим встановлюються відповідно до законодавства.

(Закон доповнено статтею 19-1 згідно із Законом N 3047-III від 07.02.2002)

Стаття 20. Масова інформація та її засоби

Масова інформація — це публічно поширювана друкована та аудіовізуальна інформація.

Друкованими засобами масової інформації є періодичні друковані видання (преса) — газети, журнали, бюлетені тощо і разові видання з визначеним тиражем.

Аудіовізуальними засобами масової інформації є:

радіомовлення, телебачення, кіно, звукозапис, відеозапис тощо.

Порядок створення (заснування) та організації діяльності окремих засобів масової інформації визначаються законодавчими актами про ці засоби.

Стаття 21. Інформація державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування

Інформація державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування — це офіційна документована інформація, яка створюється в процесі поточної діяльності законодавчої, виконавчої та судової влади, органів місцевого і регіонального самоврядування.

Основними джерелами цієї інформації є: законодавчі

акти України, інші акти, що приймаються Верховною Радою та її органами, акти Президента України, підзаконні нормативні акти, ненормативні акти державних органів, акти органів місцевого і регіонального самоврядування.

Інформація державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування доводиться до відома заінтересованих осіб шляхом:

опублікування її в офіційних друкованих виданнях або поширення інформаційними службами відповідних державних органів і організацій;

опублікування її в друкованих засобах масової інформації або публічного оголошення через аудіо- та аудіовізуальні засоби масової інформації;

безпосереднього доведення її до заінтересованих осіб (усно, письмово чи іншими способами);

надання можливості ознайомлення з архівними матеріалами;

оголошення її під час публічних виступів посадових осіб.

Джерела і порядок одержання, використання, поширення та зберігання офіційної інформації державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування визначаються законодавчими актами про ці органи.

Законодавчі та інші нормативні акти, що стосуються прав, свобод і законних інтересів громадян, не доведені до публічного відома, не мають юридичної сили.

Стаття 22. Правова інформація

Правова інформація — це сукупність документованих

або публічно оголошених відомостей про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.

Джерелами правової інформації є Конституція України, інші законодавчі і підзаконні нормативні правові акти, міжнародні договори та угоди, норми і принципи міжнародного права, а також ненормативні правові акти, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань.

З метою забезпечення доступу до законодавчих та інших нормативних актів всім громадянам держава забезпечує видання цих актів масовими тиражами у найкоротші строки після набрання ними чинності.

Стаття 23. Інформація про особу

Інформація про особу — це сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про особу.

Основними даними про особу (персональними даними) є:

національність, освіта, сімейний стан, релігійність, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження.

Джерелами документованої інформації про особу є видані на її ім'я документи, підписані нею документи, а також відомості про особу, зібрані державними органами влади та органами місцевого і регіонального самоврядування в межах своїх повноважень.

Забороняється збирання відомостей про особу без її попередньої згоди, за винятком випадків, передбачених

законом.

Кожна особа має право на ознайомлення з інформацією, зібраною про неї.

Інформація про особу охороняється Законом.

(Офіційне тлумачення до статті 23 див. в Рішенні Конституційного Суду України N 5-зп від 30.10.97)

Стаття 24. Інформація довідково-енциклопедичного характеру

Інформація довідково-енциклопедичного характеру — це систематизовані, документовані або публічно оголошені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище.

Основними джерелами цієї інформації є: енциклопедії, словники, довідники, рекламні повідомлення та оголошення, путівники, картографічні матеріали тощо, а також довідки, що даються уповноваженими на те державними органами та органами місцевого і регіонального самоврядування, об'єднаннями громадян, організаціями, їх працівниками та автоматизованими інформаційними системами.

Система цієї інформації, доступ до неї регулюються бібліотечним, архівним та іншим галузевим законодавством.

Стаття 25. Соціологічна інформація

Соціологічна інформація — це документовані або публічно оголошені відомості про ставлення окремих громадян і соціальних груп до суспільних подій та явищ,

процесів, фактів.

Основними джерелами соціологічної інформації є документовані або публічно оголошені відомості, в яких відображено результати соціологічних опитувань, спостережень та інших соціологічних досліджень.

Соціологічні дослідження здійснюються державними органами, об'єднаннями громадян, зареєстрованими у встановленому порядку.

Стаття 26. Джерела інформації

Джерелами інформації є передбачені або встановлені Законом носії інформації: документи та інші носії інформації, які являють собою матеріальні об'єкти, що зберігають інформацію, а також повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи.

Стаття 27. Документ в інформаційних відносинах

Документ — це передбачена законом матеріальна форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації шляхом фіксації її на папері, магнітній, кіно-, відео-, фотоплівці або на іншому носієві.

Первинний документ — це документ, що містить в собі вихідну інформацію.

Вторинний документ — це документ, що являє собою результат аналітико-синтетичної та іншої переробки одного або кількох документів.

Стаття 28. Режим доступу до інформації

Режим доступу до інформації — це передбачений правовими нормами порядок одержання, використання, поширення і зберігання інформації.

За режимом доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом.

Держава здійснює контроль за режимом доступу до інформації.

Завдання контролю за режимом доступу до інформації полягає у забезпеченні додержання вимог законодавства про інформацію всіма державними органами, підприємствами, установами та організаціями, недопущенні необгрунтованого віднесення відомостей до категорії інформації з обмеженим доступом.

Державний контроль за додержанням встановленого режиму здійснюється спеціальними органами, які визначають Верховна Рада України і Кабінет Міністрів України.

У порядку контролю Верховна Рада України може вимагати від урядових установ, міністерств, відомств звіти, які містять відомості про їх діяльність по забезпеченню інформацією заінтересованих осіб (кількість випадків відмови у наданні доступу до інформації із зазначенням мотивів таких відмов; кількість та обгрунтування застосування режиму обмеженого доступу до окремих видів інформації; кількість скарг на неправомірні дії посадових осіб, які відмовили у доступі до інформації, та вжиті щодо них заходи тощо).

Стаття 29. Доступ до відкритої інформації

Доступ до відкритої інформації забезпечується шляхом:

систематичної публікації її в офіційних друкованих виданнях (бюлетенях, збірниках);

поширення її засобами масової комунікації;

безпосереднього її надання заінтересованим громадянам, державним органам та юридичним особам.

Порядок і умови надання громадянам, державним органам, юридичним особам і представникам громадськості відомостей за запитами встановлюються цим Законом або договорами (угодами), якщо надання інформації здійснюється на договірній основі.

Обмеження права на одержання відкритої інформації забороняється законом.

Переважним правом на одержання інформації користуються громадяни, яким ця інформація необхідна для виконання своїх професійних обов'язків.

Стаття 30. Інформація з обмеженим доступом

Інформація з обмеженим доступом за своїм правовим режимом поділяється на конфіденційну і таємну.

Конфіденційна інформація — це відомості, які знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов.

Стосовно інформації, що є власністю держави і знаходиться в користуванні органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності, з метою її збереження може бути відповідно до закону встановлено обмежений доступ — надано статус конфіденційної. Порядок обліку, зберігання і використання документів та інших носіїв інформації, що містять зазначену інформацію, визначається Кабінетом Міністрів України. *(Статтю 30 доповнено*

частиною третьою згідно із Законом N 1703-IV від 11.05.2004)

До конфіденційної інформації, що є власністю держави і знаходиться в користуванні органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності, не можуть бути віднесені відомості:

про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту;

про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні події, які сталися або можуть статися і загрожують безпеці громадян;

про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення;

стосовно стану справ із правами і свободами людини і громадянина, а також фактів їх порушень;

про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб;

інша інформація, доступ до якої відповідно до законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, не може бути обмеженим.

(Статтю 30 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 1703-IV від 11.05.2004)

Громадяни, юридичні особи, які володіють інформацією професійного, ділового, виробничого, банківського,

комерційного та іншого характеру, одержаною на власні кошти, або такою, яка є предметом їх професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого інтересу і не порушує передбаченої законом таємниці, самостійно визначають режим доступу до неї, включаючи належність її до категорії конфіденційної, та встановлюють для неї систему (способи) захисту.

Виняток становить інформація комерційного та банківського характеру, а також інформація, правовий режим якої встановлено Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України (з питань статистики, екології, банківських операцій, податків тощо), та інформація, приховування якої являє загрозу життю і здоров'ю людей.

До таємної інформації належить інформація, що містить відомості, які становлять державну та іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству і державі.

Віднесення інформації до категорії таємних відомостей, які становлять державну таємницю, і доступ до неї громадян здійснюється відповідно до закону про цю інформацію.

Порядок обігу таємної інформації та її захисту визначається відповідними державними органами за умови додержання вимог, встановлених цим Законом.

Порядок і терміни обнародування таємної інформації визначаються відповідним законом.

Інформація з обмеженим доступом може бути поширена без згоди її власника, якщо ця інформація є суспільно

значимою, тобто якщо вона є предметом громадського інтересу і якщо право громадськості знати цю інформацію переважає право її власника на її захист. (Статтю 30 доповнено частиною згідно із Законом N 676-IV від 03.04.2003)

Стаття 31. Доступ громадян до інформації про них

Громадяни мають право:

знати у період збирання інформації, які відомості про них і з якою метою збираються, як, ким і з якою метою вони використовуються;

доступу до інформації про них, заперечувати її правильність, повноту, доречність тощо.

Державні органи та організації, органи місцевого і регіонального самоврядування, інформаційні системи яких вміщують інформацію про громадян, зобов'язані надавати її безперешкодно і безкоштовно на вимогу осіб, яких вона стосується, крім випадків, передбачених законом, а також вживати заходів щодо запобігання несанкціонованому доступу до неї. У разі порушень цих вимог Закон гарантує захист громадян від завданої їм шкоди використанням такої інформації.

Забороняється доступ сторонніх осіб до відомостей про іншу особу, зібраних відповідно до чинного законодавства державними органами, організаціями і посадовими особами.

Зберігання інформації про громадян не повинно тривати довше, ніж це необхідно для законно встановленої мети.

Всі організації, які збирають інформацію про громадян, повинні до початку роботи з нею здійснити у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку державну реєстрацію

відповідних баз даних.

Необхідна кількість даних про громадян, яку можна одержати законним шляхом, має бути максимально обмеженою і може використовуватися лише для законно встановленої мети.

Відмова в доступі до такої інформації, або приховування її, або незаконні збирання, використання, зберігання чи поширення можуть бути оскаржені до суду. (Офіційне тлумачення до статті 31 див. в Рішенні Конституційного Суду України N 5-зп від 30.10.97)

Стаття 32. Інформаційний запит щодо доступу до офіційних документів і запит щодо надання письмової або усної інформації

Під інформаційним запитом (надалі — запитом) щодо доступу до офіційних документів у цьому Законі розуміється звернення з вимогою про надання можливості ознайомлення з офіційними документами. Запит може бути індивідуальним або колективним. Він подається у письмовій формі.

Громадянин має право звернутися до державних органів і вимагати надання будь-якого офіційного документа, незалежно від того, стосується цей документ його особисто чи ні, крім випадків обмеження доступу, передбачених цим Законом.

Під запитом щодо надання письмової або усної інформації у цьому Законі розуміється звернення з вимогою надати письмову або усну інформацію про діяльність органів законодавчої, виконавчої та судової влади України, їх посадових осіб з окремих питань.

Громадяни України, державні органи, організації і об'єднання громадян (надалі — запитувачі) подають запит відповідному органу законодавчої, виконавчої та судової влади, його посадовим особам. У запиті повинно бути зазначено прізвище, ім'я та по батькові запитувача, документ, письмова або усна інформація, що його цікавить, та адреса, за якою він бажає одержати відповідь.

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади України, їх посадові особи зобов'язані надавати інформацію, що стосується їх діяльності, письмово, усно, по телефону чи використовуючи публічні виступи своїх посадових осіб.

Стаття 33. Термін розгляду запиту щодо доступу до офіційних документів

Термін вивчення запиту на предмет можливості його задоволення не повинен перевищувати десяти календарних днів.

Протягом вказаного терміну державна установа письмово доводить до відома запитувача, що його запит буде задоволено або що запитуваний документ не підлягає наданню для ознайомлення.

Задоволення запиту здійснюється протягом місяця, якщо інше не передбачено законом.

Аналогічний термін розгляду встановлюється і щодо запиту про надання письмової інформації.

Стаття 34. Відмова та відстрочка задоволення запиту щодо доступу до офіційних документів

Відмова в задоволенні запиту доводиться до відома

запитувача у письмовій формі з роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення.

У відмові має бути зазначено:

1) посадову особу державної установи, яка відмовляє у задоволенні запиту;

2) дату відмови;

3) мотивовану підставу відмови.

Відстрочка задоволення запиту допускається в разі, якщо запитуваний документ не може бути надано для ознайомлення у місячний термін. Повідомлення про відстрочку доводиться до відома запитувача у письмовій формі з роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення.

У повідомленні про відстрочку має бути зазначено:

1) посадову особу державної установи, яка відмовляє у задоволенні запиту у визначений місячний термін;

2) дату надсилання або видачі повідомлення про відстрочку;

3) причини, з яких запитуваний документ не може бути видано у встановлений цим Законом термін;

4) термін, у який буде задоволено запит.

Відмова та відстрочка задоволення запиту щодо надання письмової інформації здійснюються в аналогічному порядку.

Стаття 35. Оскарження відмови і відстрочки задоволення запиту щодо доступу до офіційних документів

Відмову або відстрочку задоволення запиту може бути оскаржено.

У разі відмови в наданні документа для ознайомлення або відстрочки задоволення запиту запитувач має право оскаржити відмову або відстрочку до органу вищого рівня.

Якщо на скаргу, подану до органу вищого рівня, дається негативна відповідь, запитувач має право оскаржити цю відмову до суду.

У разі, коли запитувач звернувся до суду, обов'язок доводити законність відмови чи відстрочки задоволення запиту покладається на відповідача — державну установу.

Суд має право для забезпечення повноти та об'єктивності розгляду справи запитати офіційні документи, у можливості ознайомлення з якими було відмовлено, і, вивчивши їх, прийняти рішення про обгрунтованість (або необгрунтованість) дій посадових осіб державної установи.

Якщо відмову або відстрочку визнано необгрунтованою, суд зобов'язує державну установу надати запитувачу змогу ознайомитися з офіційним документом і постановляє окрему ухвалу щодо посадових осіб, які відмовили заявнику.

Необгрунтована відмова у наданні змоги для ознайомлення з офіційними документами або порушення визначеного терміну її надання без поважних причин тягнуть за собою дисциплінарну або іншу відповідальність посадових осіб державних установ у порядку, встановленому законами України.

Офіційні документи, надані на запити органами законодавчої, виконавчої та судової влади України, можуть публікуватися.

Запитувачі мають право робити виписки з наданих їм для ознайомлення офіційних документів, фотографувати їх, записувати текст на магнітну плівку тощо. Власник документів має право за відповідну плату виготовляти за бажанням запитувача копії запитуваних документів.

Не підлягає оплаті робота по пошуку офіційних документів.

Оскарження відмови і відстрочки задоволення запиту щодо надання письмової інформації здійснюється в аналогічному порядку.

Стаття 36. Порядок відшкодування витрат, пов'язаних із задоволенням запитів щодо доступу до офіційних документів і надання письмової інформації

Запитувачі повинні повністю або частково відшкодувати витрати, пов'язані з виконанням запитів щодо доступу до офіційних документів та наданням письмової інформації.

Порядок оплати копій запитуваних документів встановлюється державними установами.

Кабінет Міністрів України або інші державні установи визначають порядок і розмір оплати робіт по збиранню, пошуку, підготовці, створенню і наданню запитуваної письмової інформації, який не повинен перевищувати реальних витрат, пов'язаних з виконанням запитів.

Стаття 37. Документи та інформація, що не підлягають наданню для ознайомлення за запитами

Не підлягають обов'язковому наданню для ознайомлення за інформаційними запитами офіційні документи, які містять у собі:

інформацію, визнану у встановленому порядку державною таємницею;

конфіденційну інформацію;

інформацію про оперативну і слідчу роботу органів прокуратури, МВС, СБУ, роботу органів дізнання та суду у тих випадках, коли її розголошення може зашкодити оперативним заходам, розслідуванню чи дізнанню, порушити право людини на справедливий та об'єктивний судовий розгляд її справи, створити загрозу життю або здоров'ю будь-якої особи;

інформацію, що стосується особистого життя громадян;

документи, що становлять внутрівідомчу службову кореспонденцію (доповідні записки, переписка між підрозділами та інше), якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності установи, процесом прийняття рішень і передують їх прийняттю;

інформацію, що не підлягає розголошенню згідно з іншими законодавчими або нормативними актами. Установа, до якої звернуто запит, може не надавати для ознайомлення документ, якщо він містить інформацію, яка не підлягає розголошенню на підставі нормативного акта іншої державної установи, а та державна установа, яка розглядає запит, не має права вирішувати питання щодо її розсекречення;

інформацію фінансових установ, підготовлену для контрольно-фінансових відомств.

Стаття 38. Право власності на інформацію

Право власності на інформацію — це врегульовані законом суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження інформацією.

Інформація є об'єктом права власності громадян, організацій (юридичних осіб) і держави. Інформація може бути об'єктом права власності як у повному обсязі, так і об'єктом лише володіння, користування чи розпорядження.

Власник інформації щодо об'єктів своєї власності має право здійснювати будь-які законні дії.

Підставами виникнення права власності на інформацію є:

створення інформації своїми силами і за свій рахунок;

договір на створення інформації;

договір, що містить умови переходу права власності на інформацію до іншої особи.

Інформація, створена кількома громадянами або юридичними особами, є колективною власністю її творців. Порядок і правила користування такою власністю визначаються договором, укладеним між співвласниками.

Інформація, створена організаціями (юридичними особами) або придбана ними іншим законним способом, є власністю цих організацій.

Інформація, створена на кошти державного бюджету, є державною власністю. Інформацію, створену на правах індивідуальної власності, може бути віднесено до державної власності у випадках передачі її на зберігання у відповідні банки даних, фонди або архіви на договірній основі.

Власник інформації має право призначати особу, яка

здійснює володіння, використання і розпорядження інформацією, і визначати правила обробки інформації та доступ до неї, а також встановлювати інші умови щодо інформації.

Стаття 39. Інформація як товар

Інформаційна продукція та інформаційні послуги громадян і юридичних осіб, які займаються інформаційною діяльністю, можуть бути об'єктами товарних відносин, що регулюються чинним цивільним та іншим законодавством.

Ціни і ціноутворення на інформаційну продукцію та інформаційні послуги встановлюються договорами, за винятком випадків, передбачених Законом.

Стаття 40. Інформаційна продукція

Інформаційна продукція — це матеріалізований результат інформаційної діяльності, призначений для задоволення інформаційних потреб громадян, державних органів, підприємств, установ і організацій.

Стаття 41. Інформаційна послуга

Інформаційна послуга — це здійснення у визначеній законом формі інформаційної діяльності по доведенню інформаційної продукції до споживачів з метою задоволення їх інформаційних потреб.

Розділ IV
УЧАСНИКИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН, ЇХ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ

Стаття 42. Учасники інформаційних відносин

Учасниками інформаційних відносин є громадяни, юридичні особи або держава, які набувають передбачених законом прав і обов'язків у процесі інформаційної діяльності.

Основними учасниками цих відносин є: автори, споживачі, поширювачі, зберігачі (охоронці) інформації.

Стаття 43. Права учасників інформаційних відносин

Учасники інформаційних відносин мають право одержувати (виробляти, добувати), використовувати, поширювати та зберігати інформацію в будь-якій формі з використанням будь-яких засобів, крім випадків, передбачених законом.

Кожний учасник інформаційних відносин для забезпечення його прав, свобод і законних інтересів має право на одержання інформації про:

діяльність органів державної влади;

діяльність народних депутатів;

діяльність органів місцевого і регіонального самоврядування та місцевої адміністрації;

те, що стосується його особисто.

Стаття 44. Обов'язки учасників інформаційних відносин

Учасники інформаційних відносин зобов'язані:

поважати інформаційні права інших суб'єктів;

використовувати інформацію згідно з законом або договором (угодою);

забезпечувати додержання принципів інформаційних відносин, передбачених статтею 5 цього Закону;

забезпечувати доступ до інформації усім споживачам на умовах, передбачених законом або угодою;

зберігати її в належному стані протягом встановленого терміну і надавати іншим громадянам, юридичним особам або державним органам у передбаченому законом порядку;

компенсувати шкоду, заподіяну при порушенні законодавства про інформацію.

Розділ V
ОХОРОНА ІНФОРМАЦІЇ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ІНФОРМАЦІЮ

Стаття 45. Охорона права на інформацію

Право на інформацію охороняється законом. Держава гарантує всім учасникам інформаційних відносин рівні права і можливості доступу до інформації.

Ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законом. Суб'єкт права на інформацію може вимагати усунення будь-яких порушень його права.

Забороняється вилучення друкованих видань, експонатів, інформаційних банків, документів із архівних,

бібліотечних, музейних фондів та знищення їх з ідеологічних чи політичних міркувань.

Стаття 45-1. Заборона цензури та заборона втручання в професійну діяльність журналістів і засобів масової інформації з боку органів державної влади або органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб

Цензура як вимога, спрямована до засобу масової інформації, журналіста, головного редактора, організації, що здійснює випуск засобу масової інформації, його засновника (співзасновника), видавця, розповсюджувача, попередньо узгоджувати інформацію, що поширюється (крім випадків, коли така вимога йде від автора цієї інформації чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав на неї), та/або як накладення заборони (крім випадків, коли така заборона накладається судом) чи перешкоджання в будь-якій іншій формі тиражуванню або поширенню інформації з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб заборонена.

Забороняються втручання у формах, не передбачених законодавством України або договором, укладеним між засновником (співзасновниками) і редакцією засобу масової інформації, у професійну діяльність журналістів, контроль за змістом інформації, що поширюється, з боку засновників (співзасновників) засобів масової інформації, органів державної влади або органів місцевого самоврядування, посадових осіб цих органів, зокрема з метою поширення чи непоширення певної інформації, замовчування суспільно значимої інформації, накладення заборони на показ окремих осіб або поширення інформації про них, заборони

критикувати органи державної влади чи органи місцевого самоврядування або їх посадових осіб.

Забороняються створення будь-яких органів державної влади, установ, введення посад, на які покладаються повноваження щодо здійснення контролю за змістом інформації, що поширюється засобами масової інформації.

Умисне перешкоджання законній професійній діяльності журналістів та/або переслідування журналіста за виконання професійних обов'язків, за критику, здійснювані посадовою особою або групою осіб за попередньою змовою, тягне за собою кримінальну відповідальність відповідно до Кримінального кодексу України.

Повноваження органів державної влади з питань діяльності засобів масової інформації визначаються виключно Конституцією та законами України.

(Закон доповнено статтею 45-1 згідно із Законом N 676-IV від 03.04.2003)

Стаття 46. Неприпустимість зловживання правом на інформацію

Інформація не може бути використана для закликів до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, пропаганди війни, насильства, жорстокості, розпалювання расової, національної, релігійної ворожнечі, вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини. (Частина перша статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1268-IV від 18.11.2003)

Не підлягають розголошенню відомості, що становлять

державну або іншу передбачену законодавством таємницю.

Не підлягають розголошенню відомості, що стосуються лікарської таємниці, грошових вкладів, прибутків від підприємницької діяльності, усиновлення (удочеріння), листування, телефонних розмов і телеграфних повідомлень, крім випадків, передбачених законом.

Стаття 47. Відповідальність за порушення законодавства про інформацію

Порушення законодавства України про інформацію тягне за собою дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з законодавством України.

Відповідальність за порушення законодавства про інформацію несуть особи, винні у вчиненні таких порушень, як:

необгрунтована відмова від надання відповідної інформації;

надання інформації, що не відповідає дійсності;

несвоєчасне надання інформації;

навмисне приховування інформації;

примушення до поширення або перешкоджання поширенню певної інформації, а також цензура; *(Абзац шостий статті 47 в редакції Закону N 676-IV від 03.04.2003)*

поширення відомостей, що не відповідають дійсності, ганьблять честь і гідність особи;

безпідставна відмова від поширення певної інформації;

(Статтю 47 доповнено абзацом восьмим згідно із

Законом N 676-IV від 03.04.2003)

використання і поширення інформації стосовно особистого життя громадянина без його згоди особою, яка є власником відповідної інформації внаслідок виконання своїх службових обов'язків;

розголошення державної або іншої таємниці, що охороняється законом, особою, яка повинна охороняти цю таємницю;

порушення порядку зберігання інформації;

навмисне знищення інформації;

необгрунтоване віднесення окремих видів інформації до категорії відомостей з обмеженим доступом;

порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави. (Частину другу статті 47 доповнено абзацом згідно із Законом N 1703-IV від 11.05.2004)

(Офіційне тлумачення до статті 47 див. в Рішенні Конституційного Суду України N 5-зп від 30.10.97)

Ніхто не може бути притягнутий до відповідальності за висловлення оціночних суджень.

Оціночними судженнями, за винятком образи чи наклепу, є висловлювання, які не містять фактичних даних, зокрема критика, оцінка дій, а також висловлювання, що не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, з огляду на характер використання мовних засобів, зокрема вживання гіпербол, алегорій, сатири. Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості.

Особа звільняється від відповідальності за розголошення інформації з обмеженим доступом, якщо суд встановить, що ця інформація є суспільно значимою.

Додаткові підстави звільнення від відповідальності засобів масової інформації та журналістів визначаються законами "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні", "Про телебачення і радіомовлення", "Про інформаційні агентства" та "Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів".

(Закон доповнено статтею 47-1 згідно із Законом N 676-IV від 03.04.2003)

Стаття 48. Порядок оскарження протиправних діянь

В разі вчинення державними органами, органами місцевого і регіонального самоврядування та їх посадовими особами, а також політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян, засобами масової інформації, державними організаціями, які є юридичними особами, та окремими громадянами протиправних діянь, передбачених цим Законом, ці дії підлягають оскарженню до органів вищого рівня або до суду.

Скарги на протиправні дії посадових осіб подаються в органи вищого рівня, яким підпорядковані ці посадові особи.

У разі незадоволення скарги, поданої до органу вищого рівня, заінтересований громадянин або юридична особа мають право оскаржити протиправні дії посадових осіб до суду.

(Офіційне тлумачення до статті 48 див. в Рішенні Конституційного Суду України N 5-зп від 30.10.97)

Стаття 49. Відшкодування матеріальної та моральної шкоди

У випадках, коли правопорушенням, вчиненим суб'єктом інформаційної діяльності, завдано матеріальної чи моральної шкоди фізичним або юридичним особам, винні особи відшкодовують її добровільно або на підставі рішення суду.

Органи державної влади, органи місцевого самоврядування як позивачі у справах про захист честі, гідності та ділової репутації вправі вимагати по суду лише спростування недостовірної інформації та не мають права вимагати відшкодування моральної (немайнової) шкоди. Це не позбавляє посадову особу органу державної влади чи органу місцевого самоврядування права на захист честі, гідності та ділової репутації у суді.

(Стаття 49 в редакції Закону N 676-IV від 03.04.2003)

Розділ VI
МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ. СПІВРОБІТНИЦТВО З ІНШИМИ ДЕРЖАВАМИ, ЗАРУБІЖНИМИ І МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ В ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЇ

Стаття 50. Міжнародна інформаційна діяльність

Міжнародна інформаційна діяльність полягає в забезпеченні громадян, державних органів, підприємств,

установ і організацій офіційною документованою або публічно оголошуваною інформацією про зовнішньополітичну діяльність України, про події та явища в інших країнах, а також у цілеспрямованому поширенні за межами

органами і об'єднаннями громадян, засобами масової інформації та громадянами всебічної інформації про Україну.

Громадяни України мають право на вільний і безперешкодний доступ до інформації через зарубіжні джерела, включаючи пряме телевізійне мовлення, радіомовлення і пресу.

Правове становище і професійна діяльність акредитованих в Україні іноземних кореспондентів та інших представників іноземних засобів масової інформації, а також інформаційна діяльність дипломатичних, консульських та інших офіційних представників зарубіжних держав в Україні регулюються законодавством України, відповідними міжнародними договорами, укладеними Україною.

Створення і діяльність спільних організацій в галузі інформації за участю вітчизняних та іноземних юридичних осіб і громадян регулюються законодавством України.

Якщо міжнародним договором встановлені інші правила, ніж ті, які містяться в законодавстві України, що регулює відносини в галузі інформації, то застосовуються норми міжнародного договору, укладеного Україною.

Стаття 51. Міжнародні договори

Міжнародне співробітництво в галузі інформації з питань, що становлять взаємний інтерес, здійснюється на основі міжнародних договорів, укладених Україною та юридичними особами, які займаються інформаційною діяльністю.

Державні органи та інші юридичні особи, які займаються інформаційною діяльністю, можуть безпосередньо здійснювати зовнішньоекономічну діяльність у власних інтересах, а також в інтересах індивідуальних і колективних споживачів, яких вони обслуговують і яким гарантують одержання зарубіжної інформації.

Стаття 52. Експорт та імпорт інформаційної продукції (послуг)

Експорт та імпорт інформаційної продукції (послуг)

здійснюються згідно з законодавством України про зовнішньоекономічну діяльність.

Стаття 53. Інформаційний суверенітет

Основою інформаційного суверенітету України є національні інформаційні ресурси.

До інформаційних ресурсів України входить вся належна їй інформація, незалежно від змісту, форм, часу і місця створення.

Україна самостійно формує інформаційні ресурси на своїй території і вільно розпоряджається ними, за винятком випадків, передбачених законами і міжнародними договорами.

Стаття 54. Гарантії інформаційного суверенітету України

Інформаційний суверенітет України забезпечується:

виключним правом власності України на інформаційні ресурси, що формуються за рахунок коштів державного бюджету;

створенням національних систем інформації;

встановленням режиму доступу інших держав до інформаційних ресурсів України;

використанням інформаційних ресурсів на основі рівноправного співробітництва з іншими державами.

Президент України Л.КРАВЧУК

м. Київ, 2 жовтня 1992 року
N 2657-XII

Зразки інформаційних запитів та звернень

_____
(посада та ПІБ керівника державного органу)

_____

_____

Громадянина України

_____

_____

(ПІБ, адреса)

«___» _____ 2007 р.

Інформаційний запит

Шановний _____
(пане чи ПІБ)

На підставі ст. 34 Конституції України, ст. 5, 9, 28, 29, 32, 33 Закону України «Про інформацію» №2657-XII від 02.10.1992 прошу Вас надати письмову інформацію , котра мені необхідна для реалізації моїх прав та інтересів як громадянина України та учасника правохістного руху, а саме:

1.
2.
3.
4.

Заздалегідь дякую Вам за увагу до цього запиту і не сумніваюся, що Ваша компетентна співпраця відповідатиме проголошеному керівництвом держави курсу на реалізацію принципу верховенства права та забезпечення прозорості діяльності органів влади.

Відповідь на інформаційний запит прошу надіслати, відповідно до вимог ст. 33 Закону України «Про Інформацію», на наступну адресу

_____

З повагою, _____
(особистий підпис)

_____

_____

(*Посада та ПІБ керівника органу місцевого самоврядування*)

_____

(*адреса*)

Громадянина України

_____

_____

(*ПІБ, адреса*)

Шановний(а)_____(*пане....чи ПІБ*) на підставі ст. 40 Конституції України, ст. 1, частини третьої ст. 3, ст. 5, 7, 20 Закону України "Про звернення громадян" №393/96-ВР від 02.10.96, прошу Вашого сприяння у реалізації мого закріпленого Конституцією (ст. 34) та Законом України "Про інформацію" №2657- XII від 02.10.02 громадянського права на отримання інформації.

Керуючись вищевикладеним, прошу Вас як керівника _____ надати мені у письмовому вигляді відомості про:

1. _____
2. _____
3. _____

Заздалегідь дякую Вам за Увагу до цього звернення і не сумніваюся, що Ваша компетентна співпраця відповідатиме проголошеному керівництвом держави курсу на реалізацію принципу верховенства права та забезпечення прозорості діяльності органів влади.

Відповідь на звернення прощу надати в строк, передбачений ст. 20 Закону України "Про звернення громадян", на наступну адресу:_____

З повагою,

_____

"___" _____ 2007 р. _____(*підпис*)

_____

(назва і адреса суду)

Позивач: громадянин України _____

Адреса: _____

Телефон: _____

Електронна пошта: _____

Відповідач: _____

(назва або ПІБ)

Адреса: _____

Телефон: _____

(якщо відомо)

Електронна пошта: _____

(якщо відомо)

Позовна заява

щодо оскарження (визнання протиправною) бездіяльності _____, яка порушує права громадянина (назва або посада та ПІБ відповідача)

“___” _____ 200_ року я, як громадянин України, реалізуючи своє конституційне право на отримання інформації, звернувся до _____ з запитом, у якому просив надати наступну інформацію:

1. _____
2. _____
3. _____

Відповідно до поштового повідомлення про вручення (додається), запит надійшов до адресата “___” _____ 200_ року.

На жаль, незважаючи на те, що відповідно до ст. 33 Закону України “Про інформацію” від 02.10.92

"*задоволення запиту здійснюється протягом місяця, якщо інше не передбачено законом*", на сьогодні жодної відповіді на запит мені надано не було.

Вважаю, що бездіяльність _____є неконституційною та незаконною, надання відповіді на запит порушує моє, як громадянина України, право на інформацію, оскільки:

1. Відповідно до ст. 40 Конституції України, "*усі мають право направляти…письмові звернення…до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк*".

Згідно з частиною другою ст. 34 Конституції України "*кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір*".

При цьому відповідно до ст. 19 Конституції України органи державної влади та їх посадові особи зобов'язані діяти на підставі, в межах повноважень, що передбачені Конституцією і законами України.

2. Статтею 9 Закону України "Про інформацію" від 02.10.92 передбачено, що "*всі громадяни України...мають право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення та зберігання відомостей, необхідних їм для реалізації ними своїх прав, свобод і законних інтересів*". Одним з механізмів реалізації цього права є надсилання громадянами інформаційних запитів про надання інформації (ст. 32 цього ж Закону),

причому за частиною другою та третьою ст. 45 цього Закону "*ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законом. Суб'єкт права на інформацію може вимагати усунення будь-яких порушень його права*".

3. Відповідно до ст. 10 Конвенції про захист прав і основних свобод людини, ратифікованої Законом України від 17.07.97, кожна людина має право одержувати і поширювати інформацію.

При цьому:

· за частиною першою ст. 9 Конституції України "*чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України*",

· за ст. 4 Закону "Про інформацію" міжнародні договори та угоди, ратифіковані Україною, є частиною законодавства України про інформацію,

· за п. 1 ст. 19 Закону України "Про міжнародні договори України" від 29.06.04 "*чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства*".

4. Відповідно до Рекомендації Комітету міністрів державам-членам Ради Європи № R (81) 19 стосовно доступу до інформації, право доступу до інформації надається будь-якій особі, без будь-яких обмежень.

Таким чином, не надавши в установлений законом строк обґрунтованої відповіді на запит від _____,

_____своєю бездіяльністю унеможливив реалізацію мною, відповідно до законодавства, права на отримання інформації, порушивши низку чинних правових норм, включно з нормами Конституції України. Моє порушене право на інформацію має бути відновлене шляхом визнання бездіяльності _____ протиправною і зобов'язанням його надати мені належну обґрунтовану відповідь, задовольнивши запит.

Враховуючи вищевикладене,

на підставі ст. 19, 34, 40, ч.2 ст. 55 Конституції України, ст. 9, 29, 33, 45 ЗУ "Про інформацію", ст. 10 Конвенції про захист прав і основних свобод людини, ратифікованої Законом України від 17.07.97,

керуючись ст. 6, 17-19, 104-106, п.п. 1, 2, ч. 2 ст. 162 Кодексу адміністративного судочинства України,

ПРОШУ ШАНОВНИЙ СУД:

1. Визнати протиправною бездіяльність _____, яка виявилася у ненаданні відповіді на мій запит від "___" _____200_р.
2. Зобов'язати _____ протягом 15-ти днів надати, відповідно до законодавства, належну обґрунтовану відповідь на мій запит від "___" _____ 200_р.
3. Стягнути з відповідача на мою користь сплачене державне мито в розмірі 3 грн. 40 коп.

Додатки:

1. Копія запиту гр-на України _____, до _____ від “___” _____ 200_р.
2. Копія повідомлення (датовано “____” _____ 200_р.) про вручення адресату вищезазначеного запиту.
3. Копія позовної заяви для відповідача.
4. Квитанція про сплату державного мита.

Перелік питань до державних органів влади

Структура	Перелік питань (дані запитуються за 2005, 2006 та І півріччя 2007)
Обласне та районі управління охорони здоров'я	Чи існує в області (районі) спеціалізований заклад наркологічного профілю? Чи надає він безкоштовну допомогу? Який обсяг безкоштовної допомоги? Які існують програми щодо профілактики соціально небезпечних захворювань та пропаганди здорового способу життя? Скільки в обласних (районних) закладах охорони здоров'я стоїть на обліку ВІЛ-позитивних дітей (по віковим групам) та хворих на СНІД? Скільки було зафіксовано випадків звертань до закладів охорони здоров'я з приводу жорстокого поводження або виявлено таких випадків при огляді дитини? Рівень дитячої народжуваності в міської та сільської місцевості. Рівень дитячої смертності: в віці від 0 дс 1 року в віці від 1 дс 3 років в віці від 3 дс 6 років в віці від 6 дс 14 років в віці від 14 до 18 років та, будь-ласка, вкажіть основні причини дитячої смертності в вікових групах. Чи є достатнім рівень вакцинації дітей? Чи всі необхідні вакцини є в дитячих медичних закладах? Якщо не має, то від яких хвороб? Чи є різниця в забезпечені вакцинами сільських та міських мешканців? Якщо є то яка? Скільки коштує койко-місце в дитячій обласній лікарні, в дитячих відділеннях ЦРБ?

	Чи достатній рівень забезпечення дитячих лікарень необхідними медикаментами? Чи в змозі лікарня надати безкоштовну ургентну допомогу дитині в повному обсязі? Чи забезпечені дитячі лікарні та відділення медикаментами? Чи забезпечені дитячі лікарні та відділення сучасною технікою та обладнанням? Чи є забезпечення сучасною технікою та обладнанням рівним у усіх районах області? Якщо ні то чим це зумовлено? Чи є достатнім рівень харчування в дитячих лікарнях та відділення? Скільки було заплановано на харчування дитини в обласній лікарні на один день, в дитячих відділеннях ЦРБ (по районах)? Та скільки реально виділено коштів (також по районах)? Достатня кількість дитячих реаніматологів в районах області та обласної лікарні? Якщо ні, то надайте, будь-ласка, кількість вакансій в розрізі районів Кіровоградської області? Які впроваджуються заходи задля соціальної профілактики туберкульозу, ВІЛ, СНІДа, гепатиту, венеричних хвороб? Рівень забезпечення дитячих лікарень необхідними обладнанням для надання ургентної допомоги Рівень смертності дорослого населення Кількість випадків смертей в установах Міністерства внутрішніх справ України, зафіксованих за викликами до відповідних установ. Які існують регіональні програми, які стосуються охорони здоров'я. Рівень та джерела їх фінансування.

	Методи оприлюднення інформації про діяльність управління
Обласне та районі управління науки та освіти	Методи оприлюднення інформації про діяльність управління Чи забезпечені всі учні шкіл району підручниками ? За рахунок бюджету чи за рахунок батьків учні забезпечуються підручниками? Чи всі школи області (району) були готові до опалювального сезону? В яких населених пунктах ситуація з підготовкою до зими найгірша та найкраща? Який рівень забезпечення учнів шкіл області (району) комп'ютерною технікою? Який відсоток реально працюючої? В яких місцевостях справи най кращі в яких най гірші? Який відсоток вакантних посад вчителів в школах (області) району в розрізі спеціальностей та по районах ? Чи проводиться моніторинг розпоряджень, наказів та інших документів, які видаються районним управлінням освіти та науки, на дотримання в норм Конвенції по права дитини? Скільки в області (районі) є інтернатів? Скільки виділяється коштів на харчування одного вихованця на добу? Скільки коштів виділяється на одного учня для придбання одягу? Які строки служби одягу? Чи є в інтернатах можливість дітям займатися додатковою освітою: музичною, спортивною, образотворчою? Чи є в інтернатах комп'ютерна техніка ? Скільки її та який її вік? Який відсоток працюючої? Скільки в області (районі) дитячих будинків сімейного типу? Надайте, будь ласка, їх адреси для можливого налагодження співпраці. Скільки в районі працює установ, на кшталт станції юних техніків, юних натуралістів?

	За рахунок яких бюджетів вони фінансуються? Чи достатній рівень укомплектування їх педагогічними кадрами? Чи достатній рівень їх технічного забезпечення? Скільки було зафіксовано випадків жорстокого поводження з дитиною? Чи існує регіональний телефон довіри для дітей що зазнали жорстокого поводження? Чи є цей телефон окремим чи належить ще якійсь службі? Чи є цей телефон цілодобовим? Які фахівці чергують на цьому телефоні? Чи існують якісь регіональні програми для молоді? Та який стан їх виконання ?
Обласне та районі управління внутрішньої політики	Методи оприлюднення інформації про діяльність управління
Обласне та районі служби для сім'ї, молоді	Методи оприлюднення інформації про діяльність служби Скільки протягом 2005-2006 років було взято на облік дітей за категоріями: • Сирітство або позбавлення дитини батьківського піклування • Проживання дитини у сім'ї, у якій батьки або особи, що їх замінюють, ухиляються від виконання батьківських обов'язків • Системне самовільне залишення дитиною місця постійного проживання • Учинення дитиною суспільно-небезпечних дій до досягнення нею віку, з якого настає кримінальна відповідальність

	• Учинення дитиною правопорушень, за які щодо неї застосовано заходи впливу, передбачені ст. 24 Кодексу України „ Про адміністративні правопорушення” • Повернення дитини із загальноосвітньої школи чи професійного училища соціальної реабілітації, центру медико – соціальної реабілітації, виховної колонії • Уживання дитиною спиртних напоїв або допущення не медичного вживання наркотичних та запаморочливих засобів • Засудження дитини до покарання, не пов’язаного з позбавленням волі: до громадських виправних робіт, звільнення від відбування покарання з випробуванням • Скоєння фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства щодо дитини в сім’ї Скільки протягом 2005 – 2006 років було розглянуто справ по позбавленню батьків їх прав, позбавлення опікунства над дитиною? По скількох з них винесено позитивне рішення? Чи береться до уваги при розгляді справ по розлучення бажання дитини залишитися з одним з батьків? Скільки протягом 2005 – 2006 років розглянуто справ про жорстоке поводження з дитиною батьками? По скількох з них винесені вироки, які передбачають позбавлення батьківських прав та скільки отримали впровадження?

	Скільки справ розглянуто в цивільному, адміністративному, карному судочинстві де обвинуваченими виступають неповнолітні? Скільки неповнолітніх направлено до спеціалізованих учбових закладів? Скільком особам було надано послуг по сприянні в працевлаштуванні в позаурочний час? Чи існує регіональний телефон довіри для дітей що зазнали жорстокого поводження? Чи є цей телефон окремим чи належить ще якійсь службі? Чи є цей телефон цілодобовим? Які фахівці чергують на цьому телефоні? Чи існують якісь регіональні програми для молоді? Якій рівень їх фінансувань та методи оцінки успішності. Яким чином оприлюднюються результати реалізації програм.
Обласне та районі управління екології та природних ресурсів	Інформація щодо загального стану навколишнього середовища у порівнянні з попереднім роком. Зведена інформація про природні лиха та моніторинг негативного впливу техногенних факторів на навколишнє середовище. Кількість прес-конференцій, спеціальних інформаційних повідомлень з питань безпеки довкілля та охорони навколишнього середовища. Кількість інформаційних запитів громадян про надання інформації про стан довкілля та звернень з пропозиціями щодо охорони довкілля. Кількість задоволених інформаційних запитів і звернень, що отримали реакцію. Копії відповідей. Методи оприлюднення інформації про діяльність управління

Державний департамент з питань виконання покарань	Кількість місць в СІЗО. Кількість засуджених, які утримуються в установах виконання покарань (по рівням безпеки). Кількість неповнолітніх, що утримуються в СІЗО. Суми, виділені та витрачені на утримання осіб в СІЗО та установах виконання покарань, окремо суми, виділені на харчування та медичне обслуговування. Смертність та захворюваність в СІЗО та УВП. Кількість скарг на незаконні дії працівників системи УВП, яких було притягнуто до дисциплінарної відповідальності за неправомірні дії стосовно засуджених. Кількість встановлених випадків перевищення терміну утримання під вартою без рішення суду. Методи оприлюднення інформації про діяльність департаменту.
Обласна та районі прокуратури	Методи оприлюднення інформації про діяльність управління Кількість справ, в яких учасниками є неповнолітні Кількість справ, що порушено зв'язку з випадками жорстокого поводження з дітьми, жінками. Інформація про випадки невиправданого застосування правоохоронними органами вогнепальної зброї. Кількість справ, порушених за ознаками навмисного вбивства. Кількість справ, порушених за ознаками тяжкого тілесного ушкодження. Кількість справ, порушених за ст.140-145 Кримінального кодексу, з розбивкою за конкретними статтями.

	Кількість справ, порушених за ст.118 Кримінального кодексу. Загальна кількість справ, порушених за статтями про злочинні посягання на життя громадян. Кількість скарг на насильницькі дії працівників правоохоронних органів під час перебування підозрюваного під вартою. Кількість працівників міліції, покараних у дисциплінарному порядку, за насильницькі дії щодо затриманих осіб. Кількість осіб, яким висунуте обвинувачення за частинами 3 та 4 статті 126 КК України Кількість осіб, засуджених за частинами 3 та 4 ст.127 КК України Кількість працівників органів внутрішніх справ, які були засуджені за статтями 365 та 373 КК України, окремо за статтями. Кількість скарг на незаконні дії працівників органів внутрішніх справ, яких було притягнуто до дисциплінарної відповідальності за неправомірні дії стосовно затриманих. Кількість встановлених випадків перевищення терміну адміністративного затримання, результати реагування на такі випадки. Кількість порушень терміну оформлення протоколу затримання, результати реагування на такі випадки. Кількість справ, порушених за ст.371 КК України. Кількість кримінальних справ, порушених проти суддів. Підстави таких справ. Кількість звернень від народних депутатів України, органів державної влади, місцевого самоврядування, їхніх посадових осіб, до судів та інших правоохоронних органів у конкретних справах, копії таких звернень.

	Кількість справ, порушених за ст.163 КК України. Кількість справ, порушених за ст.182 КК України. Кількість випадків проникнення співробітників правоохоронних органів до житла чи інших володінь громадян, здійснених не на підставі судового рішення. Кількість справ, порушених за ст.162 КК України. Інформація про випадки порушення прав людини на свободу совісті, релігії та віросповідання. Кількість справ, порушених за ст.178-181КК України, з розбивкою за статтями. Кількість справ, порушених за ст.171 Кримінального кодексу України. Кількість справ, порушених за ст.161 КК України. Кількість справ, порушених за ст.157-159 КК України, з розбивкою за статтями. Кількість справ, порушених за ст.271-275 КК України, з розбивкою за статтями Кількість справ, порушених за статтями (окремо) 406, 423, 424, 426 Кримінального кодексу України. Кількість звернень жінок, неповнолітніх з приводу жорстокого поводження з ними. Кількість справ, порушених за ст.236-254 КК України, з розбивкою за статтями. Кількість справ, порушених за ст.148 КК України. Кількість співробітників правоохоронних органів, що притягнуті до відповідальності за перешкоджання реалізації громадянами права на мирні зібрання. Скільки було порушено кримінальних спав щодо жорстокого поводження з дітьми? Скільки з них доведено до суду? Скільки було порушено кримінальних справ де потерпілими є неповнолітні особи?

	Скільки з них доведено до суду? Скільки було порушено справ проти неповнолітніх? Скільки з них доведено до суду?
Судова адміністрація	Скільки протягом 2005 – 2006 років було розглянуто справ по позбавленню батьків їх прав, позбавлення опікунства над дитиною? По скількох з них винесено позитивне рішення? Чи береться до уваги при розгляді справ по розлучення бажання дитини залишитися з одним з батьків? Скільки протягом 2005 – 2006 років розглянуто справ про жорстоке поводження з дитиною батьками? По скількох з них винесені вироки, які передбачають позбавлення батьківських прав та скільки отримали впровадження? Скільки справ розглянуто в цивільному, адміністративному, карному судочинстві де обвинуваченими виступають неповнолітні? Скільки неповнолітніх направлено до спеціалізованих учбових закладів? Кількість позовів громадян до медичних установ та лікарів щодо неналежного медичного обслуговування. Кількість засуджених за ст.140-145 Кримінального кодексу України, з розбивкою за статтями. Кількість засуджених за ст.139 КК України, з розбивкою за статтями. Кількість засуджених за ст.184 КК України, з розбивкою за статтями. Кількість засуджених за ст.118 та 124 КК України, з розбивкою за статтями.

	Кількість засуджених за навмисне вбивство. Кількість засуджених за тяжке тілесне ушкодження. Загальна кількість засуджених за статтями про злочинні посягання на життя громадян. Кількість розглянутих судами скарг на дії слідчих органів. Кількість рішень про задоволення скарг на дії слідчих органів. Кількість виправдовувальних вироків у кримінальних справах (також у процентному показнику до всіх вироків за розглянутими справами). Окремо – за кожною підставою. Кількість випадків закриття справ вищими інстанціями через відсутність події чи складу злочину та через недоведеність обвинувачення. Окремо за кожною підставою. Кількість суддів, що пройшли підвищення кваліфікації, із зазначенням конкретних установ. Кількість суддів, що пройшли стажування у Європейському суді, у судах інших країн. Кількість засуджених за ст.178-181 КК України, з розбивкою за статтями. Кількість осіб, засуджених за частинами 3 та 4 ст.127 КК України. Кількість працівників органів внутрішніх справ, які були засуджені за статтями 365 та 373 КК України, окремо за статтями. Кількість судових рішень про відшкодування матеріальної і моральної шкоди, спричиненої незаконними діями працівників правоохоронних органів, максимальний і середній розмір відшкодування. Кількість засуджених за ст.371 КК України. Кількість рішень судів першої інстанції, скасованих вищими інстанціями (ВСУ, ВГСУ, апеляційні та апеляційні господарські суди).

	Кількість судових рішень про відшкодування матеріальної і моральної шкоди, спричиненої безпідставним засудженням. Максимальний та середній розмір відшкодування. Кількість окремих ухвал судів на адресу прокуратури, міліції, органів СБУ про порушення ст.29 Конституції України, та копії таких окремих ухвал. Кількість отриманих судами скарг на дії чи бездіяльність державних виконавців, кількість задоволених скарг. Кількість засуджених за ст.371-375 КК України, з розбивкою за статтями. Кількість розглянутих судами справ за скаргами на неправомірні дії (або бездіяльність) органів державної влади, місцевого самоврядування, їхніх посадових осіб (взагалі і за конкретними суб'єктами оскарження). Кількість задоволених скарг. Кількість справ за позовами громадян про захист честі і гідності. Кількість задоволених позовів. Максимальна і середня сума позовів. Кількість звернень громадян до суду з вимогою такого відшкодування, середня сума відшкодування, зазначена у позовній заяві (у тому числі окремо – моральної шкоди) Кількість рішень суду про задоволення такого позову, середній розмір визначеного судом відшкодування (у тому числі – моральної шкоди). Кількість засуджених за ст.163 КК України. Кількість засуджених за ст.182 КК України. Кількість засуджених за ст.162 КК України

	Кількість позовів громадян про захист честі й гідності. Загальна, максимальна і середня сума позовів. Загальна, максимальна і середня сума позовів, визначена судовими рішеннями. Кількість позовів релігійних громад чи до релігійних громад, або інших суб'єктів, що стосуються релігійних питань. Інформація про вирішення таких справ. Кількість засуджених за ст.178-181 КК України, з розбивкою за статтями. Кількість судових процесів, де ЗМІ та/або журналіст – позивач, їхні характеристики. Кількість судових процесів, де ЗМІ та/або журналіст – відповідач, середня і максимальна сума позову. Кількість задоволених позовів до ЗМІ та/або журналіста, максимальна і середня сума, стягнута зі ЗМІ. Середня сума позову до ЗМІ та/або журналіста. Кількість засуджених за ст.171 КК України. Кількість засуджених за ст.161 КК України. Кількість засуджених за ст.157-159 КК України, у т.ч. за правопорушення під час минулих виборів Президента України (2004). Кількість судових рішень про заборону проведення страйку. Кількість засуджених за ст.271-275 КК України. Кількість засуджених за статтями (окремо) 406, 423, 424, 426 Кримінального кодексу України. Кількість засуджених за справами, порушеними за жорстоке поводження з жінками Кількість засуджених за ст.236-254 КК України, з розбивкою за статтями.

	Кількість оскаржених рішень про депортацію і кількість судових рішень про задоволення скарг. Кількість засуджених за ст.148 КК України. Інформація про структуру видів покарання, призначених засудженим. Кількість засуджених, у т.ч. до позбавлення волі. У т.ч. по областях та регіонах. Кількість засуджених за ст.340 КК України. Кількість осіб, до яких застосовані запобіжні заходи, не пов'язані з позбавленням волі (у тому числі, під заставу). Методи оприлюднення інформації про діяльність судів
Обласне управління та районні відділи міліції	Інформація про випадки невиправданого застосування правоохоронними органами вогнепальної зброї. Кількість справ, порушених за ст.139 Кримінального кодексу. Кількість справ, порушених за ст.124 Кримінального кодексу. Кількість осіб, примусово поміщених до психіатричних закладів. Кількість осіб, затриманих за бродяжництво та жебрацтво. Кількість іноземців, що тримаються під вартою до вирішення питання про екстрадицію чи надання статусу біженця. Кількість скарг на незаконні дії працівників органів внутрішніх справ, яких було притягнуто до дисциплінарної відповідальності за неправомірні дії стосовно затриманих. Суми, виділені та витрачені на утримання осіб в ІТТ. Окремо – за сумами на харчування та медичне утримання. Показники смертності та захворюваності в ІТТ.

	Кількість осіб, до яких застосовані запобіжні заходи, не пов'язані з позбавленням волі (у тому числі, під заставу). Кількість осіб, затриманих правоохоронними органами за непокору законним вимогам міліції. Кількість осіб, які затримувались у адміністративному порядку на строк понад 3 години.. Де відбувається ознайомлення заарештованого зі справою у порядку ст.218 КПК? Кількість репатріантів з числа депортованих народів, що отримали громадянство. Кількість звернень громадян з проханням про зміну громадянства, кількість задоволених прохань. Кількість проведених публічних акцій (масових заходів), кількість учасників в них. Кількість співробітників правоохоронних органів, що притягнуті до відповідальності за перешкоджання реалізації громадянами права на мирні зібрання. Кількість громадян, затриманих під час участі або у зв'язку з участю у масових заходах, підстави затримання. Кількість справ, порушених за ст.340 КК України. Методи оприлюднення інформації про діяльність управління
Обласне та районі управління юстиції	Кількість справ, проведених адвокатами за дорученням по ст.47 КПК України. Порядок призначення адвокатів по ст.47 КПК України (з областей і міст) – ким і коли цей порядок затверджено *(обласні управління юстиції)*. Чи є в адвокатів належні умови для ознайомлення зі справами у судах? Чи забезпечуються адвокатам умови для побачень з підзахисними, якщо нема чи недостатньо, то в чому полягає проблема?

	Інформація про надання і використання бюджетних коштів, виділених для оплати послуг адвокатів, що надають безоплатну допомогу у кримінальних справах: загальна сума і використана сума. Кількість конфесій, течій і спрямувань (загальна та за окремими церквами). Кількість релігійних споруд і їхній розподіл за конфесіями. Кількість звернень для реєстрації релігійних громад. Кількість і підстави відмов. Чи мали місце конфлікти на релігійному ґрунті? Якщо так – причина конфлікту і яким чином його було розв'язано. Інформація про випадки порушення прав людини на свободу совісті, релігії та віросповідання. Кількість ЗМІ, зареєстрованих в регісні, в тому числі – друкованих та електронних. Перелік зареєстрованих ЗМІ із зазначенням їхніх власників. Кількість звернень за реєстрацією засобів масової інформації.
Обласна та районі державні адміністрації, міська рада	Методи оприлюднення інформації про діяльність Кількість отриманих державним органом інформаційних запитів громадян. Кількість задоволених інформаційних запитів громадян. Кількість відмов у наданні запитаної інформації, із зазначенням причин відмови відповідно до законів України. Середній строк розгляду та надання відповіді на інформаційний запит. Чи існує внутрішня інструкція щодо порядку роботи з інформаційними запитами громадян? Якщо існує, то надати копію такої інструкції.

	Чи випускають прес-релізи, чи проводяться прес-конференції? Якщо так, то з якою періодичністю і який порядок оприлюднення інформації про прес-конференцію і акредитації? Який порядок доступу журналістів і громадськості на офіційні заходи? Чи були випадки недопуску журналістів на прес-конференції, брифінги тощо? Якщо так, то з яких причин? Кількість запитів громадян та юридичних осіб про надання текстів (або іншої інформації) про нормативні акти, що мають з будь-яких причин грифи обмеженого доступу. Кількість запитів, що було задоволено. Кількість запитів, котрі не було задоволено, із зазначенням причин відмови відповідно до законодавства. Кількість звернень відповідно до Закону України "Про звернення громадян", у т.ч. клопотань. Кількість звернень, на які відповідно до законодавства було надано відповідь. Середній термін підготовки відповідей на звернення громадян. Хто відповідальний за обробку звернень громадян, підготовку відповідей? Які існують регіональні тематичні програми, рівень їх фінансування, їх виконання. Методи оприлюднення інформації про їх виконання. Чи існує система показників, за якими визначається якість розробки та впровадження програм (якщо є надайте)

Використана література

1. Конституція України.
2. Конвенція ООН «Про права дитини»
3. ЗУ «Про звернення громадян»
4. ЗУ «Про інформацію»
5. «Права Людини в Україні – 2004 . Доповідь правозахисних організації». УГМПЛ, Х.- «Фоліо», 2005 рік.
6. «Права Людини в Україні – 2006 . Доповідь правозахисних організації». УГМПЛ, Харківська правозахисна група Х.- «Права людини», 2007 рік.
7. «Свобода інформації. Теорія та практика»
8. «Звіт про дотримання прав дітей на Кіровоградщині»